

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Piine pentru suflet

Contemplație și activitate

Adeseori auzim întrebarea: Cum trebuie să fie preotul zilelor noastre? Care latură a activității lui are prioritate înaintea credincioșilor? Cum se cuvine să îmbine în activitate cerințele multiple și din ce în ce mai exigente ale credincioșilor, cerințe care privesc pe de o parte viața lor sufletească, în legătură cu Dumnezeu, pe de altă parte cerințele de ordin trupesc?

Este drept că oamenii caută mai întâi hrana de toate zilele pentru trup, ei sînt mereu la lucru, pe cîmp și în fabrică, dar, iarăși nu e mai puțin adevărat că este necesară și hrana pentru suflet, precum însuși Mîntuitorul a spus: „Omul nu trăiește numai cu piine, ci cu tot cuvîntul care iese din gura lui Dumnezeu” (Matei 6).

Unitatea și legătura strînsă dintre trup și suflet, precum și adevărul că mîntuirea îl privește pe omul întreg, îl așază și obligă de la început pe preot să slujească celor două elemente ale ființei omului, să fie folositor și sprijinitor vieții omenești în întregimea ei.

Biserica și slujitorii ei nu pot rămîne străini de nici una din aceste îndatoriri.

Slujind cuvîntului lui Dumnezeu nu se poate uita că însuși Fiul lui Dumnezeu s-a întrupat, a venit în realitatea vieții omenești ca să ajute pe oameni să-și împlinească destinul în lume.

Creștinul adevărat privește lumea și problemele pămîntului în lumina iubirii lui Dumnezeu care a creat pe om și lumea și la „plinirea vremii” a trimis, din iubire, pe Unul Născut Fiul Său ca să mîntuiască lumea.

El cheamă pe toți oamenii și voiește ca lumea însăși să urce pe treptele desăvîșirii (Matei 6, 48).

Astfel că slujitorul lui Dumnezeu este prin însăși misiunea lui chemat să slujească omului întreg, să fie el însuși un slujitor integral, să cuprindă în grijile, preocupările și activitatea lui și cele exterioare ale vieții și cele sufletești.

Scara lui Iacob, pe care coborau și se urcau îngerii lui Dumnezeu, avea un capăt pe pămînt, iar celălalt rezemat de bolta cerului.

La întrebarea: ce trebuie să cucerească mai întîi inima preotului, de ce să se lase mai atras și să se preocupe mai mult, sau ce să nu scape din vedere în activitatea lui, care e „partea mai bună” a activității lui? Să ascultăm cum a dezlegat însuși Mîntuitorul această întrebare.

În drumețiile Sale, Iisus a ajuns, cu ucenicii Săi, în casa lui Lazăr și a surorilor acestuia Marta și Maria, pe care îi iubea mult (Ioan 11, 5).

Maria, fire contemplativă, văzînd în primul rînd în Iisus pe Mîntuitorul ei, a căzut la picioarele Lui și ascultă cuvintele vieții veșnice, în timp ce sora ei, Marta, fire practică, activă, văzînd poate în Iisus pe omul oaspete, alerga în dreapta și în stînga să gătească cele de lipsă pentru oaspetele ales, pentru semenul care i-a venit în cale, chiar în casa ei.

Exprimîndu-și Marta nemulțumirea că sora ei nu o ajută la grijile materiale Iisus i-a răspuns: „Marto, Marto, pentru multe lucruri te îngrijești și te trudești, dar un lucru trebuie. Maria și-a ales partea cea bună, care nu se va lua de la ea”.

În răspunsul Său, Iisus nu a criticat și nu a dezaprobat felul de a sluji al Martei, căci știa că acest lucru l-a făcut din dragoste pentru El. Dar a arătat că sînt două feluri de griji și preocupări pe care le poate avea un om în viață: grija pentru cele materiale, pentru cele vremelnice și grija pentru cele veșnice, pentru mîntuirea sufletului, pe care nu o poate înlătura și exclude din viața oamenilor oricît de mari și de presante ar fi trebuințele materiale. Foamea și grija pentru cele materiale nu poate stîmpăra grija și foamea pentru cele sufletești.

Iisus nu a condamnat preocuparea Martei pentru hrana trupului, dar a arătat că în acea împrejurare și înaintea lui Dumnezeu primează grija pentru mîntuire, care de altfel cuprinde pe omul întreg.

Marta și Maria au fost firi deosebite ca temperament și comportare în viață: una era contemplativă, cealaltă activă, totuși ele au fost iubite de Iisus, pentru felul cum L-au slujit cînd a intrat în casa lor.

Iisus a ținut să accentueze că atunci cînd vrei să slujești oamenilor ca să-ți apropii de Dumnezeu, să le îndrepti viața pe calea binelui, adevărului și dreptății, lucrul trebuie început de la interior la exterior, de la cele sufletești, de la dorul sufletului după întîlnirea cu Dumnezeu. Sufletul omnesc caută mereu infinitul, caută cele veșnice, caută pe Dumnezeu. El nu poate fi fericit numai cu hrana ce o ia din „fîntina fără fund” a lumii, ci se dorește să ia hrană veșnică, din „fîntina darurilor” arătată de Hristos.

Misiunea slujitorului altarului este să împreune pămîntul cu cerul, să aducă lumină și har peste frămîntarea în veac a credincioșilor.

El trebuie să muncească alături de credincioși, să fie în miezul realității văzute a lor, cu toată gama trebuințelor lor materiale, dar munca lui să aibă sensul rugăciunii, iar rugăciunea lui să fie o muncă a inimii, pe care să o simtă credincioșii, din care să se hrănească și pe care să o prețuiască.

Între aceste două alternative și coordonate se cuvine să se desfășoare activitatea preotului. El este omul care muncind alături de credincioșii săi nu uită să le îndrepte viața spre Dumnezeu și rugîndu-se pentru ei nu uită că ei au trebuințe trupesti.

Pentru el lumea și preocuparea pentru cele trupesti nu poate fi nesocotită, căci el este chemat să facă din ele împărăția lui Dumnezeu. În activitatea slujitorului altarului trebuie să răzbată duhul lui Dumnezeu, iar în rugăciunea lui iubirea de oameni.

Cînd se termină Liturghia, preotul spune: „Cu pace să ieșim” și îndată adaugă: „Întru numele Domnului” după care urmează o frumoasă rugăciune prin care se cere binecuvîntarea lui Dumnezeu peste întreaga viață și activitatea credincioșilor.

„O adevărată slujire, spune Sf. Isaac Sirul, le reclamă pe amîndouă: contemplația și activitatea practică”.

Părintele VASILE

(Continuare în pag. a 2-a)

PREOTUL

Secole îndelungate, cînd noi, românii transilvăneni, nu aveam nici voievozi, nici dascăli, nici nobili, el, preotul Bisericii lui Hristos, ne-a fost de toate: și îndrumător, și părinte, și învățător, și mingiutor. El niciodată nu ne-a părăsit. S-a născut dintre noi, a crescut și a trăit cu noi. A gustat împreună cu noi bucuriile și necazurile.

În vreme de pace, el ne-a binecuvîntat, iar în zilele de restriște și durere, el ne-a întărit sufletele. El ne-a scris cronicile, ne-a cultivat cu grijă tot ce avem mai scump și mai sfînt, ne-a primit pe fiecare în brațe cînd ne-am născut, ne-a închinat lui Dumnezeu în fața sfîntului altar, ne-a mîngîiat cu privirea lui pînă am crescut mari, ne-a pus pe frunte cununa împărătească de mire și mireasă, ne-a binecuvîntat patul nunții și roadele iubirii noastre curate, este alături de noi cînd puterile ne slăbesc și viața noastră se apropie încet de amurg, ne ajută să închidem pleoapele pentru ultima dată și să deschidem în ceasul suprem ochii spre zările senine ale veșniciei. El binecuvîntează țărîna trupului nostru și ajută sufletul nostru să se înalțe spre Dumnezeu.

Preotul ne împărtășește învățătura curată a lui Hristos. Care, identificîndu-se cu slujitorii Sfintei Biserici, zice: „Oricine vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă” (Luca 10, 16). Prin graiul lui, prin graiul preotului, ne vorbește Dumnezeu. Preotul ne sfințește cu Harul lui Hristos prin Sfintele Taine. Ne dă iertare și dezlegare de păcatele noastre cînd ne mărturisim, ne împacă cu Dumnezeu și ne împărtășește cu Trupul și Sîngele Domnului. El aduce neîncetat pe sfîntul altar jertfa cea preacurată în Sfînta Liturghie și roagă mereu pe „Domnul păcii” (II Tes. 3, 16), „pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea sfintelor lui Dumnezeu biserici și pentru unirea și mîntuirea tuturor”.

Preoția este de Dumnezeu înființată și trimisă în lume (Ioan 20, 21). În Biserica creștină, Preoția are cea mai înaltă și sfîntă misiune: de a-L reprezenta în mod văzut pe Hristos pe pămînt, de a învăța, de a conduce, de a sfinți pe cei ce îl urmează pe Hristos. Preotul Bisericii lui Hristos este slujitorul lui Dumnezeu celui adevărat. Preotul creștin este slujitorul lui Hristos cel înviat, Care după ce a biruit moartea și iadul, după ce a deschis drumul spre ceruri și a pregătit raiul, s-a reîntors în mijlocul ucenicilor pe care îi chemase și îi pregătise pentru înalta misiune a preoției, zicîndu-le: „Datu-mi-s-a toată puterea, în cer și pe pămînt. Drept aceea, mergînd, învățați toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, învățîndu-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă. Și iată Eu cu voi sînt în toate zilele, pînă la sfîrșitul veacului” (Matei 28, 18—20).

Prin aceste cuvinte a fost întemeiată dumnezeiasca Preoție a Bisericii lui Hristos.

Preoția acordată de Iisus Hristos Sfîntilor Apostoli se transmite prin „punerea mîinilor” (I Tim. 4, 14), adică prin hirotonie, prin urmașii apostolilor, care sînt episcopii, ce au succesiune apostolică, adică legătura neîntreruptă de la Hristos, prin apostoli pînă astăzi și pînă la sfîrșitul veacurilor.

Fără hirotonie și fără succesiune apostolică nu există preoție. Cine nu le are pe acestea, nu are harul preoției, nu este preot. Nu are dreptul, nici puterea de a săvîrși Sfintele Taine, de a lega și a dezlega păcatele oamenilor, nu are dreptul de a propovădui cuvîntul lui Dumnezeu, nici de a conduce poporul în numele lui Hristos.

Darul de a lega și a dezlega (Matei 18, 18), de a ierta păcatele oamenilor (Ioan 20, 21—22), dreptul de a propovădui Evanghelia (Marcu 16, 15; II Tim. 4, 2), de a săvîrși Sfintele Taine și de a împărtăși Harul lui Dumnezeu (Matei 28, 19—20; I Cor. 4, 1), de a conduce Biserica, poporul lui

IUSTINIAN MARAMUREȘANUL
Episcop-Vicar

(Continuare în pag. a 2-a)

„Slujba ta fă-o deplin!” (II Tim. 4,5)

viață. De aceea, izvorită din sufletul său încins, din duhul său arzător, scrisoarea pe care i-o trimite, a doua către Timotei, se transformă într-un veritabil îndrumar al vieții creștine în general și al celei preoțești în special, dar în același timp și într-un adevărat testament în care neobositul Apostol Pavel își revărsă ultimele sale gânduri, ultimele sale îndemnuri, izvorite din grija sa nemărginită față de fiii săi născuți în Iisus Hristos-Domnul nostru.

Timotei, episcopul vestitei cetăți a Efesului din Asia Mică, este îndrumat, de pildă, să păstreze „credința cea sănătoasă” — căci au fost și sînt încă și false credințe, să țină aprins darul preoției pe care l-a primit, să stăruiască „cu vreme și fără de vreme” asupra cuvîntului Evangheliei, să țină piept celor mînați „de poftele lor”, adică alergătorilor după profituri, oportunităților etc. Ca niște concluzii ale acestor sfaturi se înscriu următoarele minunate îndemnuri, cuprinse în aceeași epistolă: „Tu însă fii treaz întru toate, fă lucrul evangheliei, slujba ta fă-o deplin!” (II Tim. 4, 5).

De bună seamă că aceste cuvinte îl priveau pe Timotei în primul rînd

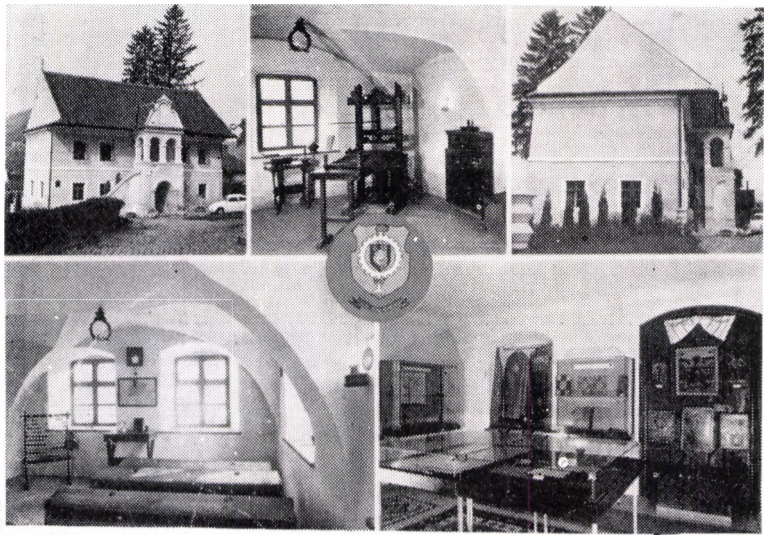
ca episcop și privesc, desigur, ierarhia bisericească din totdeauna, misiunea preoțească reclamînd cu adevărat dăruire cît mai deplină, muncă devotată, conștiință permanentă trează, corectitudine la cel mai înalt nivel posibil.

În egală măsură însă, ele sînt adresate tuturor fiilor Bisericii, tuturor celor ce în chip drept mărturisesc pe Mîntuitorul Iisus Hristos, cler și credincioși deopotrivă. Peste veacuri, tuturor, în orice loc de muncă ne-am afla, marele Apostol ne cere cu stăruință: „Slujba ta fă-o deplin!”, în străduința noastră de a ne împlini conștiințios îndatoririle pe care le avem la locurile noastre de muncă avînd în ajutorul Părintelui ceresc, ceea ce exprimă și experiența populară prin cuvintele: „Munca, cînd ți-o cauți bine / E și Dumnezeu cu tine”. Este știut de altfel că oriunde am activa, în orice domeniu am lucra, numai atunci lăsam o diră de lumină în urma noastră, numai atunci aducem partea noastră de contribuție, obligatorie pentru fiecare, la progresul, la mersul

Arhid. Gb. Papuc

(Continuare în pag. a 4-a)

Muzeul primei școli românești — factor de unitate națională —

Muzeul primei Școli românești din Schei

Fiind din secolul al XIV-lea și răspunzând necesităților majore de credință, limbă și cultură românească, școala din Schei Brașovului, aflată sub egida străvechii biserici ortodoxe voievodale „Sf. Nicolae”, una din cele mai vechi cetăți de rezistență națională în Transilvania, a desfășurat și polarizat o viață culturală pe dimensiunile reale ale albiei comune naționale, contribuind prin fapta și simțirea la păstrarea mereu vie a conștiinței de unitate națională.

Pe aceste coordonate, ca rezultat firesc al lor, se înscrie opera cătoriească editorială a Diaconului Coresi, de a determina biruința definitivă a scrisului în limba română prin carte tipărită și răspândită în toate ținuturile românești, pentru întreaga seminție românească, marele lui merit constând, înainte de toate în preluarea faptelor de limbă comună prezente oral în spațiul carpato-dunărean și legalizarea ei tiparnică pentru repunerea limbii române în drepturile ei firești. Sala de tipar a muzeului, precum și expoziția recentă închinată diaconului Coresi formează azi o măturie viabilă a faptului că opera celui ce a fost socotit părinte al scrisului în limba română se înscrie pe linia unei tradiții cărărești prezente aici cu mult înainte de venirea lui Coresi și întretinută în contextul legăturilor permanente cu Muntenia și Moldova, așa încât se poate spune, cunoscând istoria acestor relații că Muntenia și Moldova și-au dat mina cu Transilvania la Brașov, oraș aflat nu numai la întretăierea unor drumuri comerciale dar și la traversarea tuturor intențiilor culturale românești. Și această realitate este evidentă în epocă precocesiană printr-o însemnată școală de copiiști (dovedită și de o secțiune a expoziției Coresi), care copia, dar și răspindeau cărțile de la Brașov. Pe de altă parte este evidentă în aceeași perioadă o pulsație a delegațiilor din partea românilor din Schei Brașovului (conduse în general de preoții de la biserica „Sf. Nicolae”, dascăli, grămăticii sau negustorii), care adeseori au străbătut cărările Carpaților fără a ține cont de granițele neferite, pentru a ajunge la curtea Munteniei sau a Moldovei, adeseori chiar în interesele autorităților locale. Între 1520 și 1541 documentele germane menționează 170 delegații în-

tr-o perioadă de evidentă pregătire a momentului Coresi în cultura românească.

Nu întâmpinător tiparului coresiian îi urmează momentul Mihai Viteazul, a cărui acțiune de unificare politică se înscrie în circumferința circulației cărții coresiene și în acest context nu poate fi neglijată legătura protopopului Mihai, cătorul cădării de piatră a școlii din Schei, dar și „omul și sfetnicul tuturor domnilor de peste munți”, care face întipărire lui Mihai Viteazul în popasul transilvănean, participând alături de românii din Schei la săvârșirea actului unionist. Fapta sa se înscrie în baza unei tradiții formate încă la 1477 de popa Costea și continuată în secolul al XVI-lea de slujitorii bisericii și școlii: preoții Grama, Toma, Dobre, Bratu, Mănăiță etc. fapte exemplificate în expoziția muzeului prin hrisoavele de la Aron Vodă (1595) și Gheorghe Ștefan (1656) la domnii din secolul al XVIII-lea în expresie numerică de peste 80 la număr, prin care anual biserica, obștea și școala din Schei erau privilegiate prin subvenții, danii și susțineri morale.

În această conjunctură a conștiinței unității de neam, limbă și credință se înscrie marele tezaur de carte veche (în parte expusă în vitrinele muzeului) provenită din toate regiunile românești, purtând marginal numele unor domni ca Mircea Vodă, Alexandru Vodă, Basarab, etc. sau ale unor cărturari din ținuturile frățești. Este semnificativă donația a două exemplare din Cazania de la 1643 de către Varlaam, subintitulată semnificativ „Carte rumânească cu învățătură” și nu moldovenească, sau dăruirea Bibliiei de la București (1688) în anul tipării ei de Șerban Cantacuzino, exemplare expuse azi în vitrinele muzeului alături de coresiene precum și de Evanghelia de la Govora sau Îndreptarea legii de la Tîrgoviște (1652), care prin circulația consecutivă în cele trei ținuturi românești au determinat cristalizarea rapidă a limbii române literare.

Nu poate fi trecută cu vederea preferința domnilor de peste munți de a-și recruta cărturarii și oamenii de cancelarie din rândurile românilor din Schei și așa după cum altădată Lațot Basarab îl chema la curtea sa

pe popa Costea „ca om al domniei mele care mi-a slujit mie mult”, peste trei veacuri Brîncoveanu și boierii săi folosesc pe frații David, Teodor și Matei Corbea la curtea sa pentru relațiile cu Rusia sau alte țări. Nu fără semnificație ni se pare fapta brașoveanului Dimitrie Eustatievici, dascăl al școlii din Schei și director al tuturor școlilor neunite din Transilvania, care își închină gramatica sa (prima din țară) domnului muntean Constantin Mavrocordat la 1757. La rîndul său, protopopul Vasile, când își scrie cronică sa (prima cu subiect românesc din țară — 1628) nu uită să facă repetate referințe la țările de peste munți și după modelul său, toți cronicarii din Schei Brașovului privesc faptele Transilvaniei în conjunctura natură cu cea a Munteniei și a Moldovei.

O oglindă vie a legăturilor de totdeauna cu cele două țări de dincolo de munți o constituie cel mai vechi pomelnic al bisericii, crezut de N. Iorga ca pierdut și identificat de noi, care reproduce în mod cronologic numele domnilor din Muntenia și Moldova, care sub o formă sau alta au sprijinit și ajutat în rezistența lor etnică pe românii din Schei Brașovului.

Cauzat de aceste antecedente, fiecare eveniment de peste munți era trăit de românii din Schei ca propriul lor eveniment, de unde participarea la revoluția Vladimirescului, la cea din 1848, dar mai ales la bucuria unirii din 1859, când la Brașov se compun și se răspîndesc pe foi volante zeci de cîntece unioniste, multe închinată lui Alexandru Ioan Cuza. Două manuscrise inedite, identificate de noi, copiate de dascălii din Schei Brașovului Dumitru Oprea și Bratul Baiul (originar din Zărnești) reproduc în cele peste două sute de pagini cîntecele unirii, cîntate de elevii liceului „Andrei Șaguna” și de populația Transilvaniei în perioada unirii. Din aceleași motive războiul de la 1877 este sprijinit prin valoroase contribuții, chiar în ciuda opreliștelor drastice din partea autorităților. Mărturie sînt cele 12 liste de contribuabili, conținînd peste 1000 de brașoveni, care au susținut prin 32 de comitete filantropice războiul balcanic al independenței.

Drept urmare, unirea cea mare a decurs ca un fenomen firesc cîștigat pe fiecare treaptă istorică prin participări conștiente și chiar dacă prin aceasta nu s-a îndeplinit definitiv visul de veacuri al poporului, determinat de condițiile politice ale țării, ea a deschis posibilitatea dezvoltării unitare economice.

Muzeul de azi al Primei Școli Românești constituie peste veacuri o măturie a luptei bimilenare reputate de poporul român pentru păstrarea unității a ființei sale naționale. În fața acestor vestigii, președintele țării, domnul Nicolae Ceaușescu, mărturisea: „Vizitînd locașul celor mai vechi tipărituri și al primei școli românești ne exprimăm admirația și recunoștința față de cărturarii și dascălii brașoveni, care au pus la temeliele culturii noastre naționale măsura unei simțiri pline de patriotism, dorința lor de a vedea poporul în libertate și lumină”.

Prof. Vasile Oltean

Contemplație și activitate

(Continuare din pag. 1)

Uneori se pornește de la cele pămîntești spre cele cerești, altelei de la cele sufletești spre cele trupești. Cînd credinciosul vede că preotul e harnic și muncește ca și el, se îndeamnă să meargă împreună cu preotul la rugăciune. Sîntem legați unii de alții prin rugăciune și muncă deopotrivă, și trebuie să simțim împreună bucuriile în binefacerile rugăciunii și muncii.

Facerea de bine este o lucrare tot așa de plăcută lui Dumnezeu ca și rugăciunea.

Sf. Isaac Sirul întreabă în cuvîntul său pe credincios: „Vrei să se întîlnească sufletul tău cu Dumnezeu, fără să ai legăturile facerii de bine? Fii slujitor al milosteniei... Faptele milosteniei aduc sufletul în comuniune cu Dumnezeu luminii” arată un comentariu al cuvîntului Scripturii. „Cine iubește pe fratele său, rămîne în lumină” (I Ioan 2, 10).

Pe treptele rugăciunii nu ne putem apropia de Dumnezeu dacă nu avem faptele bune. Contemplația și faptele bune nu se contrazic, ele sînt ca cele două fețe ale aceleiași monede.

„Sînt felurite daruri, dar este același Duh. Sînt felurite slujbe, dar este același Domn. Sînt felurite lucrări, dar este același Dumnezeu, care lucrează totul în toți” (I Cor. 12, 4—7).

Vestirea împărăției lui Dumnezeu nu înseamnă nesocotirea și părăsirea grijii și activității pentru cele de acum, ci, dimpotrivă, aduce lumină și sens acestora.

Făcînd din fiecare zi prilej de îndreptare a noastră și a semenilor noștri, prilej de îmbunătățire și intrajutorare, de rugăciune și muncă, urcăm pe treptele desăvîșirii și slujirii vieții, precum a spus Mîntuitorul: „Eu am venit ca lumea viață să aibă și mai multă să aibă” (Ioan 10, 10).

PREOTUL

(Continuare din pag. 1)

Dumnezeu, pe calea mîntuirii (F. Ap. 16, 17) îl are numai cel ce a fost chemat, cum au fost chemați Sfinții Apostoli, numai cel ce s-a pregătit pentru această misiune, după cum s-au pregătit cu multă sîrguință Sf. Apostoli, care au petrecut trei ani și șase luni cu Hristos, lingă Hristos, Care i-a învățat ca un Învățător Suprem, toate „tainele Împărăției cerurilor” (Matei 13, 11); toate „tainele Împărăției lui Dumnezeu” (Marcu 4, 11).

Preoția este, deci, un dar dat de Dumnezeu, de care noi ne-am bucurat de-a lungul veacurilor, beneficiind de toate roadele pe care preoția adevărată le-a dat neamului nostru creștin și românesc.

Ca și în trecut, și azi Sfînta Preoție în general, preotul ortodox, preotul de enorie în special, îndeplinește pentru creștini un rol deosebit de important. Pe umerii lui ține Biserica lui Hristos. El este un părinte al tuturor credincioșilor, un părinte al părinților. Casa lui este casa tuturor, familia lui este un model pentru familiile enoriașilor, cuvîntul lui este un prețios îndrumător pentru cei ce doresc să realizeze în viață lucruri bune și pentru sine și pentru societate și pentru Patrie, pentru poporul nostru binecuvîntat, care după cum are nevoie de îndrumători vrednici și luminați în treburile cele din afară, în treburile obștești, tot așa are nevoie de îndrumători vrednici și luminați și pentru cele dinlăuntru, pentru cele sufletești. Un popor este sănătos și tare cînd este îngrijit și în afară, și în viața lui pămîntească și trupească, economică, culturală, artistică, științifică, dar și cînd este îngrijit în cele dinlăuntru, în cele spirituale, în cele morale, în cele ce fac parte și țin de latră cea mai adîncă, mai tainică, a omului, care este sufletul.

Grija de suflet, de a-l cultiva, de a-l lumina, de a-l înnobila, de a-l

întări, de a-l apăra de bolile care-l amenință, de a-l vindeca, nu este și n-a fost nici odată o problemă religioasă, bisericească numai, ci e în egală măsură și o problemă socială, o problemă de interes superior. Și preotul are tocmai chemarea aceasta, de o importanță deosebită, de a purta grija de sufletele credincioșilor, nu numai de a satisface niște nevoi imediate, religioase, nu numai de a săvîrși unele servicii de cult, ci chemarea lui este de a se folosi de mijloacele pe care le are, pentru lucrul cel mai înalt, cel mai sfînt, cel mai esențial: cultivarea, înobilarea și întărirea sufletului celor mulți, spre înflorirea vieții și întărirea patriei.

Religia adevărată, cum este religia creștină, nici odată nu s-a rupt de viață, n-a fost străină de viață, ci menirea ei a fost să servească viața. La încheierea lucrării din lumea aceasta, la dreapta Judecării, Iisus Hristos ne descoperă, că Judecătorul, nu va cere socoteală celor de-a dreapta și de-a stînga Sa, ci de mult s-au rugat, cit de mult au postit, cit de mult au privegheat, cit de mult s-au jertfit pentru „frații Mei preamici” (Matei cap. 25), cit de mult au muncit, s-au dăruit pentru aceștia, în ce măsură s-au îngrijit de situația, de starea, de viața acestor „prea mici frați”, cu care Dreptul Judecător se identifică. Deci Biserica lui Hristos, slujitorul Bisericii lui Hristos, preotul, dar și credinciosul este chemat să servească viața, viața de aici, de acum și numai în măsura în care și-a făcut datoria față de viață, se poate considera că și-a îndeplinit datoria față de Dumnezeu, după cum putem înțelege și din cuvîntul Scripturii, ce spune: „Dacă zice cineva: iubesc pe Dumnezeu, iar pe fratele său îl urăște, mincinos este!” (I Ioan 4, 20).

În această lumină trebuie privită chemarea, lucrarea și menirea preotului.

Cinstirea Sf. Cruci

1. Noi creștinii ortodocși venerăm și ne însemnăm cu Sf. Cruce, în primul rînd fiindcă ea a fost instrumentul prin care Iisus ne-a mîntuit. Crucea a fost altarul pe care s-a adus împăcarea între Dumnezeu și omenire „ștergînd zapisul de era asupra noastră, care ne era potrivnic cu rînduiriile lui, și l-a luat din mijloc, piromîndu-l pe cruce” (Col. 2, 14). Noi credem în Iisus Hristos cel răstignit și înviat. Dacă Iisus nu s-ar fi jertfit pe cruce, ar fi fost numai cel mai ales dintre oameni, însă n-ar fi fost „Mîntuitor”; dacă Iisus mort cu adevărat n-ar fi înviat cu adevărat, n-ar fi fost Dumnezeu. Acesta e adevărul de temelie al creștinismului. Iată de ce în dimineața învierii, îngerul

a întregat pe mironosițe: „Căutați pe Iisus Nazarineanul, Cel răstignit?” (Marcu 16, 6). Moartea pe cruce era semn distinctiv al Domnului. O mărturisește aceasta clar Sf. Ap. Pavel cînd scrie: „Noi propovăduim pe Hristos cel răstignit” (I Cor. 1, 23). Cu dreptate a spus Sf. I. Damaschinul: „Sînt mulți Hristoși și Isuși, dar Unul este cel răstignit. Îngerul și apostolul n-au spus cel străpuns cu suliță, ci cel răstignit”.

Se înțelege că Fiul lui Dumnezeu ne putea mîntui și în alt mod. Dar din moment ce El a ales drumul crucii, noi nu putem decît s-o primim și s-o cinstim. Noi n-avem dreptul să ispitim pe Domnul Dumnezeu. „Căci cine a cunoscut gîndul Dom-

nului sau cine a fost sfetnicul Lui?” (Rom. 11, 34).

„Dar să dăm mulțumire lui Dumnezeu, care ne-a dat biruința prin Domnul nostru Iisus Hristos!” (I Cor. 15, 57). „Căci prin mijloacele prin care a învins diavolul, prin acelea a triumfat și Hristos asupra lui. Luînd chiar armele aceluia, cu ele a atacat. Ascultă cum simboalele înfrîngerii noastre au fost: fecioara, lemnul și moartea. Eva era fecioară, căci încă nu cunoscuse bărbat; lemn era pomul și moartea era pedeapsa lui Adam. Dar iată iarăși Fecioara și lemnul și moartea: însăși simboalele înfrîngerii au ajuns și simboalele biruinții. Căci în locul Evei, Maria; în locul lemnului cunoștinței binelui și răului, lemnul crucii; în locul morții lui Adam, moartea lui Hristos” (Sf. Ioan Gură de Aur). În fața Sf. Cruci, nu putem decît să spunem cu Sf. Ap. Pavel: „O, adîncul bogăției și al înțelepciunii și al științei lui Dumnezeu! Cît sînt de necercetate judecățile Lui și cît de nepătrunse căile Lui!” (Rom. 11, 33).

2. În al doilea rînd noi venerăm și ne însemnăm cu Sf. Cruce fiindcă a fost preînchipuită încă în V. Testament. Precum de Mesia, Hristos vorbește V. Testament, tot astfel și Sf. Cruce e anunțată încă de atunci. Din mulțimea preînchipuirilor voi aduce numai două. Prima e aceea pe care o pomeneste și o aplică la El însuși Domnul nostru Iisus Hristos, cînd îi spune lui Nicodim: „Și după cum Moise a înălțat șarpele în pustie, așa trebuie să se înalțe Fiul Omului, ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3, 14—15).

În călătoria israelitenilor spre „Pămîntul făgăduit”, au avut de suferit și din cauza unor șerpi veninoși. Ca să-i scape de această nenorocire, Domnul a zis lui Moise: „Fă-ți un șarpe de aramă și-l pune pe un stîlp; și de va mușca șarpele vreun om, tot cel mușcat, care se va uita la el, va trăi” (Num. 21, 8). Așa a făcut Moise. Iar toți cei mușcați de șerpi, dacă au privit la șarpele de aramă, au scăpat de moarte. Dar au fost și de cei care n-au ținut seamă de porunca Domnului și își vor fi zis: „De ce să privim la un stîlp și la o bucată de aramă? În loc ca Moise să ne fi dat un leac, ne-a pus să privim la o prăjină cu un șarpe de aramă”. Urmarea? Ne-o spune Sf. Ap. Pavel: „Nici să ispitim pe Domnul, precum

L-au ispitit unii din ei și au pierit de șerpi” (I Cor. 10, 9).

Cei care spun că Sf. Cruce e idol, un simplu lemn etc. nu sînt mai înțelepți decît israelitenii de altădată și vor păți ca și aceia. „Căci cel ce se întorcea către acest semn se vindeca, dar nu prin ceea ce vedea cu ochii, ci prin tine, Mîntuitorul tuturor” (Întel. Sol. 16, 7).

Tot astfel și noi creștinii ortodocși cînd cinstim Sf. Cruce, știm că nu lemnul sau metalul ne mîntuie și ne ajută, ci Hristos Domnul.

Iată o altă prefigurare în V. Testament a Sf. Cruci. Prof. Iezechiel spune: „Și i-a zis Domnul: Treci prin mijlocul cetății, prin Ierusalim, și înseamnă cu semnul crucii (litera „tau” care în alfabetul vechi grec avea forma unei cruci) pe frunte, pe oamenii care gem și care plîng din cauza multor ticăloși care se săvîrșesc în mijlocul lui”. Iar celorlalți le-a zis în auzul meu: „Mergeți după ei prin cetate și loviți!...”, dar să nu vă atingeți de nici un om, care are pe frunte semnul „τ”! Și au început ei cu bătrîni, care erau înaintea tem-

(Continuare în pag. a 4-a)

Prot. A. Radu

Militanți pentru libertatea și unitatea poporului român

Alexandru Papiu Ilarian (1827—1877)

Din rîndurile marilor personalități care au militat pentru libertatea și unitatea poporului român, pentru emanciparea sa cultural-economică și social-politică, face parte și revoluționarul pașoptist Alexandru Papiu Ilarian.

Viitorul luptător pentru cauza națională a văzut lumina zilei la 27 septembrie 1827, în comuna Bezded, jud. Sălaj, într-o modestă familie de preot. Tatăl său, Ioan Pop Bucur și mama, pe nume Ana, fiica parohului Hodoșiu din Berghia Mureșului, i-au asigurat o creștere aleasă. În 1832, părinții se mută în Budiul de Cimpie, azi Papiu Ilarian, județul Mureș, unde tatăl său și-a cerut transferul, fiind originar de acolo.

Trînd printre săteni, Papiu Ilarian le-a cunoscut durerile și setea de libertate socială și națională. De timpuriu, el a fost martor asupra și schingiurilor la care erau supuși țărani iobagi români de către nobilimea maghiară, și asculta înfiorat cîntecele de jale și de durere ale pălmașilor. Acestea l-au răscolit pînă în adîncul ființei sale, legîndu-l pentru vecie de năzuințele firești de libertate ale românilor, cărora le-a rămas credincios pînă în ultima clipă a vieții.

După obicei, la vîrsta de șapte ani, Papiu Ilarian a fost înscris la școala confesională din Budiul de Cimpie, unde a urmat patru clase. În toamna lui 1838, părintele Ioan și-a dus fiul la gimnaziul catolic din Tîrgu Mureș. Vreme de cinci ani, cît a învățat în orașul de pe Mureș, elevul s-a dovedit deosebit de sîrgincios și harnic, obținînd rezultate excepționale. De la Tîrgu Mureș, tînrul elev a fost îndrumat spre cîntăreț cultural al Blajului. În anul școlar 1843/1844, se înscrie la cursul de filozofie al liceului din Blaj, unde l-a avut ca profesor, printre alții, pe Simion Bărnuțiu, la îndemnul căruia a început să citească cu pasiune cărți de istorie și filozofie, să învețe germana, franceza și italiana.

În școlile Blajului acelor ani bătea un puternic vînt înnoitor, prevestitor de libertate. Printre altele, se cerea învățămînt în limba română, în locul celei latine, deșiderat pe care Simion Bărnuțiu îl va și aplica în practică.

Și aici, proaspătul elev se remarcă la învățatură, printr-o sîrguință fără margini. „Deși cel mai tînr — se arată într-o mărturie contemporană — Papiu era cel mai deștept, cel mai străduitor și totodată cel mai serios dintre soții săi”.

Din cauza poziției sale de frondă în fața unui act de nedreptate săvîrșit de un profesor, la sfîrșitul anului școlar, Papiu și alți cîțiva colegi au fost eliminați. Ca urmare, tatăl său a fost nevoit să apuce drumul Clujului și în toamna lui 1844, Papiu Ilarian este înscris în anul doi al cursului de filozofie la liceul piarștilor ce funcționa în acel oraș. Dovedind același mare interes față de învățatură, profesorii clujeni l-au apreciat „eminens primus cum laude”.

Următorii doi ani i-a consacrat studiilor juridice, obținînd rezultate excepționale. În iulie 1847, a fost promovat „absolvent al cursurilor de drepturi”, adică jurist absolut de Transilvania, avînd calificativul „eminens” la toate materiile.

În anii petrecuți la Cluj, Papiu Ilarian și Neagoe Popea — viitorul episcop de Caransebeș, Nicolae Popea — cu sprijinul lui Alexandru Bohățiel, au înființat în 1845 o societate literară și o publicație periodică. Societatea, care avea un caracter literar și politic pronunțat, își alcătuișe și o bibliotecă, și ținea dese întruniri la care, uneori, luau parte și moldovenii și muntenii în trecerea prin Cluj. Sub îndrumarea lui Papiu Ilarian, în luna decembrie 1845 a apărut la Cluj foaia „Diorile” (Zorile), scrisă cu mîna și multiplicată în mai multe zeci de exemplare. În concepția lui, revista trebuia să fie o școală națională pentru tinerimea română aflată la școala străină, care urmarea cu perseverență de-naționalizarea ei. Pe lângă cele câteva articole, revista „Diorile” mai cuprindea versuri, traduceri, proverbe, cîmilituri și anecdote populare. Principala preocupare a lui Papiu Ilarian la „Diorile” a fost însă studierea limbii române, dovedind a fi un bun cunoscător al gramaticilor existente. El acordă prioritate ortografiei și morfologiei. Urmărind trezirea și dezvoltarea gustului pentru lectură, a tradus o serie de bucăți din germană, italiană și maghiară.

Odată cu încheierea studiilor în orașul de pe Someș, tînrul jurist și-a îndreptat pașii spre Tîrgu Mureș, unde a activat la Tabla regească. Acolo l-a găsit revoluția de la 1848, în tovarășia lui Avram Iancu. Lușul evenimentelor l-a atras pe Papiu Ilarian, care, deși era cel mai tînr conducător, a devenit un intransigent tribun. El a luat parte activă la desfășurarea revoluției.

„Tribunul Alexandru de la Budiul” — cum îl numeau oamenii — în ul-

ma jumătate a lunii aprilie 1848 a cutreerat satele, mobilizîndu-i pe locuitori la adunarea ce urma să se țină la Blaj, în Duminică Tomii. În cursul nopții de 29/30 aprilie, el a fost primul dintre ceilalți tribuni, care a sosit la Blaj, în fruntea unor numeroase cete. În dimineața acelei zile, cînd în fața catedralei au apărut șirurile de soldați înarmați, însoțiți de doi comisari ai guvernului, care aveau ordin să împiedice ținerea adunării, Papiu Ilarian ieși în fața mulțimilor și strigă cu glas de tunet: „Stați pe loc, nu vă temeți de nimic, pentru că aici sintem și noi, cei ce v-am chemat”. Astfel, prin intervenția hotărîtă a tînrului tribun, a eșuat intenția autorităților de a împrăștia adunarea.

Printre cei ce au luat cuvîntul cu acel prilej, alături de Simion Bărnuțiu, s-a aflat și Papiu Ilarian. Vocea lui limpede și hotărîtă a pătruns în inimile celor prezenți; talentul și oratoria sa mobilizatoare, au sădit în rîndul maselor încrederea în victoria luptei pentru libertate socială și națională.

În zilele următoare, tînrul revoluționar a desfășurat o bogată și neobosită activitate pentru pregătirea adunării ce avea să se țină la Blaj, în zilele de 3—5 mai 1848. Cutreierînd așezările, Papiu Ilarian le spunea sătenilor: „Dacă vreți să fiți liberi, națiune liberă, toți românii, din toată țara, să vie la Blaj. Acolo ne vom înțelege despre toate drepturile noastre și le vom pretinde cu toată energia. Vom declara că nu vom mai fi iobagi, vom proclama că de aci înainte sintem națiune liberă”.

Documentele de epocă consemnează activitatea tînrului privind mobilizarea mulțimilor la adunarea națională de la Blaj, între care Papiu Ilarian „joacă rolul principal”. Datorită activității lor, poporul crede că „desființarea relațiilor iobăgești a fost ordonată mai de mult de împărat”. Iar nota informativă din 14 mai 1848 a lui Gazda János, adresată baronului Apór, subliniază că „românii ținesc să se unească cu Țara Românească”.

Pe timpul desfășurării celei de a doua adunări de la Blaj, tinerii tribuni, printre care și Papiu Ilarian, se aflau în rîndurile mulțimii, învățînd „poporul, care le asculta cu sete cuvintele pline de însuflețire și mîngîiere”.

Prof. Petru I. Dan

(Continuare în pag. a 4-a)

Mănăstirea Sihăstria „Oază de reculegere și liniște sufletească”

„Pe-un picior de plai, pe-o gură de rai”, pe locuri străbune, într-o natură plină de farmec din munții Neamțului, Mănăstirea Sihăstria oferă călătorului loc de odihnă și liniște sufletească.

Așezată într-o poiană de o rară frumusețe, înconjurată de obcine și coline împădurite, întreaga așezare are un pitoresc deosebit. Originea ei stă în strînsă legătură cu marea lavră de la Neamț, din obștea căreia, cu secole în urmă, s-au desprins cîțiva sihăștri, dornici de liniște, și s-au așezat în aceste locuri ferite de tumultul vieții cotidiene. Era și firesc ca Mănăstirea Neamțului să-și răspîndească în jur atmosfera sa duhovnicească, vatră de credință și lumină, de artă și cultură românească. De fapt, multă vreme mănăstirea Sihăstria a alcătuit o singură obște și o singură administrație cu aceea a obștii nemțene.

Inițierea și organizarea Sihăstriei este legată de numele Episcopului Gheoan de Huși, ucenic al marelui mitropolit cărturar Varlaam, ctitor de limbă și de cultură românească. Astfel, s-a ridicat aici mai întîi biserica din centru, adăugîndu-se apoi, în jur, chiliile, paraclisul, clopotnița și alte clădiri necesare unei bune desfășurări a vieții monahale. Însă, întregul duh de viață duhovnicească și gospodărească a căpătat sprijin puternic din partea Mănăstirii Neamț. Rînd pe rînd, mănăstirea a fost înzestrată cu obiectele de cult necesare, lucrate în atelierul mănăstirii Neamț, ca: vase liturgice, candelă și cădelnițe de argint, clopote, sfeșnice, policandre etc.

Biserica din incintă, cu turla zveltă, cu sobrietatea interiorului și a decorației exterioare, păstrează stilul clasic moldovenesc al bisericilor din această epocă.

Catapeteasma sculptată în lemn de tei, datînd odată cu biserica (1825), este împodobită cu motive florale și geometrice inspirate din natura înconjurătoare și din sistemul ornamental popular.

Pictura din interiorul bisericii este executată de meșteri locali și prezintă o valoare deosebită, atît ca executare, cît și ca scene religioase. Anumite reprezentări — ca aceea a martiriului Sfîntului Ioan cel Nou de la Suceava — sînt luate din iconografia bisericilor moldovenesti, care exprimă dorința vie a poporului nostru de a se jertfi pentru libertatea națională și spirituală.

Turnul clopotniței face parte din întregul ansamblu al mănăstirii, datînd din anul 1825, și este prevăzută cu etaje, ganguri și mezezeze, fapt ce ne amintește de puternicele turnuri de observare și apărare existente în mănăstirile din nordul Moldovei.

Catapeteasma și stranele din paraclisul mănăstirii sînt opera artiștilor populari din Grumăzeștii Neamțului, unde există o adevărată școală populară de sculptură. Prin modul cum este executată această sculptură, am putea spune că ea reflectă puterea de creație și bogăția de idei a genului nostru creator. În totuși această lucrare se observă dragostea de frumos, simțul proporțiilor și armonioasa îmbinare a motivelor tradițional-folclorice cu cel al sculpturii bisericesti. Cum e și firesc, motivele decorative au fost luate din mediul natural înconjurător, în care s-au născut, au crescut și s-au format talenții meșterilor populari. Aceste lucrări exprimă aspecte specifice vieții și sufletului lor curat ca limpezimea izvorului de munte. „Astfel se întîlnește frunza de stejar — simbol al tăriei spirituale; vița de vie cu frunze și ciorchini — simbol al vieții și bucuriei; porumbelul, simbol al blîndeții și împăcării; sau șarpele, simbol al înțelepciunii”. Prin frumusețea și execuția artistică deosebită se dovedește că acești meșteri sînt iscușiți și pricepuți minuatori ai daltei, încrustînd cu migală și talent, în lemn de stejar, lemn de pîn, tisa și tei, opere care rezistă peste veacuri.

La întregul mobilier al bisericii — catapeteasmă, analoge, strane din paraclis — se remarcă o mare variație de motive florale, ființe și realism.

Mănăstirea Sihăstria posedă și o bibliotecă cu tipărituri de la diferitele centre tipografice din țară, dar cele mai multe au fost aduse de la Neamț, unde a existat o puternică tradiție tipografică. „Din tot ce ieșea de sub tipar, se împărțea și Sihăstriei, ca o chinovie ce era sub ascultarea bogatei mănăstiri a Neamțului; aceasta avea grijă a-i trimite de la cele mai de seamă cărți, pînă la filodele de mai puțină însemnătate. Continuînd vechea tradiție a caligrafilor nemțeni, viețuitorii de la Sihăstria s-au ocupat cu copierea și împodobirea cărților de cult și de literatură duhovnicească.

În această atmosferă de liniște și sinceritate, viețuitorii de aici se osteneșc să-și împlinescă, fără pogorîmînt, menirea lor, pentru care au lăsat cele ale păcatului și „luînd crucea au urmat lui Hristos”. În întregul lor program de viață, se are în vedere formarea omului duhovnicesc, a „omului care iubește pe oameni, care caută perfecțiunea, biruînd răul din sine, care prin jertfă ajunge la puritatea morală”.

Prin îndeplinirea cu strictețe a îndatoririlor monahicești, viețuitorii acestui așezămînt păstrează în lume pe Iisus cel „blînd și smerit”, pe Iisus cel „ascultător pînă la moarte”, pe Iisus cel „sfînt și curat cu inima”, ca un dar al lui Dumnezeu pentru om și semenii. Întregul program de rugăciune și muncă este acela al unei autentice spiritualități creștine, prin trăirea adevărilor de credință ortodoxă, puternic imbodol de viață curată, la dragoste față de Dumnezeu și slujitorii aproapelui.

Viețuitorii de aici, prin menirea lor, sînt oameni ai rugăciunii fierbinți, pentru ei și pentru aproapele, frații lor din lume, care în momente de neliniște sufletească primesc de la duhovnicul îmbunătățit, sfaturi folositoare vieții lor sufletești și cetățenești.

Credincioșii care vizitează aceste binecuvîntate locuri își împropăștează forțele sufletești, recăpătînd încrederea în forțele proprii, ca un adevărat mijloc de reînnoire ființială. Pacea și liniștea acestor locuri au menirea de a întări inima dornică și încrezătoare în viitorul luminos și fericit al omului, cel doșădit și întristat și care are nevoie de mila și ajutorul lui Dumnezeu. Aici se fîmîină credința cu chemările timpului de față; dragostea, pacea și buna înțelegere între oameni și popoare, virtuți moștenite de la moșii și strămoșii noștri.

Operele de artă făurite și păstrate în mănăstire, reprezintă manifestări ale iubirii față de om, ale dragostei de bine și frumos, alese însușiri ale acestui popor harnic și talentat din fire, care dăinuiește pe aceste locuri de mii de ani. Aceste opere reflectă bogăția sufletească a neamului nostru, care atestă cu demnitate tradiția credinței unui neam cinstitor de Dumnezeu și iubitor de glia străbună. În fața acestor comori de veche și puternică tradiție ne plecăm frunțile cu evlavie și smerenie.

† ADRIAN BOTOȘNEANUL, Episcop-Vicar

S A V A O T — Sensul cuvîntului

În Sfînta Scriptură și în Serviciile cultice se întîlnește des numele teoforic Savaot, de ex. în II Regi 5, 10; III Regi 19,10; Psalmi 88, 9; Isaia 10, 16; Ieremia 5, 14; Osea 12, 6; Amos 3, 13; Rom. 9, 29; Iacob 5, 4 etc., iar la Sfînta Liturghie preutul îndeamnă pe credincioși ca și ei să laude pe Dumnezeu exclamînd: „Cîntare de biruință cîntînd, strîgînd, glas înălțînd și strîgînd”, strana cîntă atunci, după exemplul din Isaia 6, 3: „Sfînt, sfînt, sfînt e Domnul Savaot, plin e tot pămîntul de mărirea lui...” Numele Savaot derivă de la ebraicul *šava*—oștire, la plural *ševaot* iar urmînd transcrierea grecească Savaot, oștiri, puteri. Uneori grecii redau pe Savaot cu Pantocrator, de ex. în textul din II Regi 5, 10. Savaot nu apare singur ci combinat cu Jahve, Jehova, Domnul, deci Domnul oștirilor. Oștirile sînt două: oștirea pămîntului care este alcătuită din oamenii Terrei cu toate speciile de vietăți și oștirea cerului care constă din îngeri, din stele, lună, soare și toate astrele orînduite, prin legea gravitațiunii, asemenea unei oștiri.

În vorbirea biblică — antropomorfică — oștirea îngerilor alcătuieste suta lui Dumnezeu. Ingerii, oștirea cerească, îi cîntă lui Dumnezeu, după cum ne informează Iov 38, 7 și Ps. 148, 2. Oștirea pămîntescă, reprezentată prin oameni, de asemenea preamărește pe Dumnezeu, un argument ne oferă I Regi 17, 45.

Alteori Savaot este complement la Dumnezeu pentru a se zice: „Dumnezeu-Savaot, Dumnezeu oștirilor, de ex. Ps. 58, 5; 79, 5; 79, 20. Sînt cazuri cînd Savaot apare împreună cu amîndouă numirile teoforice, Domnul, Dumnezeu, pentru a se zice Domnul Dumnezeu Savaot, ex. II Regi 5, 10; III Regi 19, 10; Ieremia 5, 14; Osea 12, 6; Amos 3, 13; Ps. 88, 9 s. a.

Numindu-l pe Dumnezeu cel al oștirilor, autorii biblici scot în evidență puterea lui Dumnezeu. El este asemenea unui comandant de oști: „Domnul cel tare și puternic, Domnul cel tare în război, arcul va sfîrșima și va frînge arma, iar pavăzele în foc le va arde” (Ps. 45, 9). Expresia „Domnul oștirilor” este împrumutată din domeniul realităților exercitate de om pentru a se arăta că Dumnezeu este viu, activ, puternic, victorios. Numirea Savaot exprimă un aspect al activității lui Dumnezeu, ea este o contribuție prețioasă pentru cunoașterea lui Dumnezeu.

Istoria biblică verifică acest atribut al lui Savaot. Filistenilor care amenințau pe psalmistul David, acesta la răspunde: „Voi ați venit asupra mea cu sabie și cu lance și cu scut, eu însă vin asupra voastră în numele Domnului Savaot, Dumnezeu oștirilor...” (I Regi 17, 45).

Tot sub puterea Domnului Savaot pune David și Sfîntul Iacov „asupra căruia este chemat numele Domnului Savaot, cel ce șade pe heruvimi”.

Din acest text — II Regi 6, 2 — rezultă că Domnul Savaot patronază toate acțiunile mari ale credincioșilor. Ideea de mîntuire a omului și înțeleapta purtare de grijă față de destinul lui, este lucrarea Domnului Savaot, căci

„dacă Domnul Savaot nu ne-ar fi lăsat nouă urmași am fi ajuns ca Sodoma și ne-am fi asemănat cu Gomora” (Rom. 9, 29). Aici Pavel, apostolul, arată că toate darurile spirituale și materiale vin de la Domnul Savaot. Textul se referă la acțiunile prin care a lucrat Domnul oștirilor. Apostolul Iacob (5, 2—4) scrie despre o apropiere permanentă între Domnul Savaot și om. Această apropiere are un caracter ontologic, de iubire nețărmurită față de oamenii obidiți. Domnul Savaot se apropie de om prin omnia sa și este aproape de toți prin îndurarea sa.

Restaurarea omului și redarea demnității pierdute prin artificele asupritorilor este o lucrare necesară. Apostolul Iacob (5, 2—4) tîlmăcînd această taină dumnezeiască scrie: „Bogăția voastră a putrezit, hainele voastre le mîncîcă molii, aurul vostru a ruginit, plata muncitorilor care au secerat țarinile voastre ați oprît-o, osîndîți-ați, pe nedrept, dar strigătele lor au intrat la urechile Domnului Savaot”.

Trebuie un alt om, un om nou, care să nu mai fie păcătos. Domnul Savaot participă la desăvîrșirea omului. Problema — Savaot-Domnul-Dumnezeu — este problemă a raporturilor dintre Persoanele Treimii. Numirea biblică a lui Dumnezeu-Savaot exprimă, în mod relativ, ființa lui Dumnezeu. Puterea imaginată prin cele două oștiri, este una din însușirile Sale, cea a mării în baza căreia Dumnezeu împărătește constructiv, cu puteri puse în slujba desăvîrșirii continue și a fericirii oamenilor.

Pr. Prof. Nicolae Neaga

Alexandru Papiu Ilarian

(Continuare din pag. a 3-a)

Din mai și pînă în august 1848, Papiu Ilarian, membru al Comitetului Națiunii Române, a activat cu toată însuflețirea pentru înfăptuirea idealului național. El și cu Bărnuțiu erau considerați de către autorități agitatori revoluționari cei mai periculoși. Fiind avertizat că vor să-l aresteze, după adunarea de la Blaj, el s-a dus direct la Sibiu. Următorii l-au căutat pretutindeni. Negăsindu-l pe Papiu Ilarian, îl arestează pe tatăl său, pe care l-au ținut în captivitate pînă în octombrie. În martie 1849, acesta va fi din nou arestat și, împreună cu fiii preoților din Deag și Subpădure, au fost spânzurați la Turda.

În septembrie 1848, a luat parte activă la cea de-a treia adunare de la Blaj, unde a fost prezent peste 60.000 de români. Mandatul de tribun și de secretar al Comitetului de Pacificare, creat cu acel prilej, Papiu Ilarian l-a onorat cu toată plenitudinea. În această calitate, împreună cu ceilalți emisari, a cutreierat satele și orașele în vederea organizării armatei țărănești revoluționare.

În perioada de după revoluție, conștient de lupta pentru apărarea cauzei naționale, Papiu Ilarian își continuă studiile. Astfel, cu sprijinul bănesc al lui Timotei Cipariu, în noiembrie 1849, pleacă la Viena, unde va urma cursurile facultății de drept. În același timp, pe baza documentelor de epocă, el a scris *Istoria românilor din Dacia Superioară*, operă de mare valoare științifică.

Fire aprigă cum era, Papiu Ilarian a intrat în conflict cu autoritățile habsburgice, motiv pentru care, în noiembrie 1852, se duce în Italia, pentru a urma cursurile Universității din Padova. În condiții materiale din cele mai precare, cu ajutorul material permanent al preotului Simion Balint, el a reușit să-și încheie studiile și la 10 ianuarie 1854 a fost proclamat „doctor in ambe li legge” al Universității din Padova.

După un scurt stagiul de avocat în capitala Austriei, spre sfîrșitul anului 1854, Papiu Ilarian, cunosător al limbilor: germană, franceză, italiană, latină și maghiară, a plecat la Iași, invitat de August Treboniu Laurian, inspector general al școlilor din Moldova. Timp de patru ani, a pre-

dat istoria la Facultatea de drept din Iași; în toamna lui 1858 se îndreaptă spre Berlin, unde va sta pînă în primăvara anului 1860, perioadă în care va cerceta bibliotecile și arhivele din orașele germane și poloneze, și va aduna o serie de documente privitoare la istoria românilor, care vor fi cuprinse în lucrarea sa *Tesaur de Monumente Istorică*, publicată în trei volume, în anii 1862—1864.

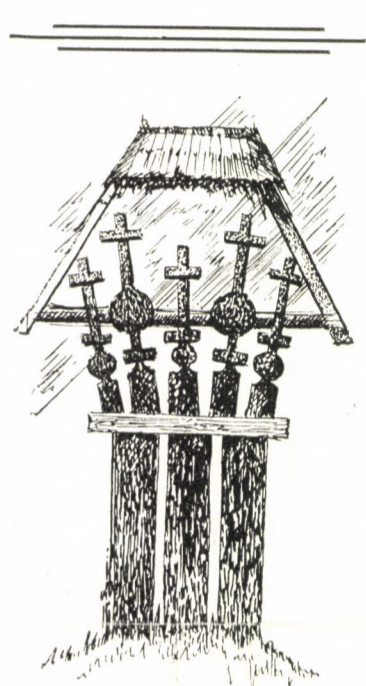
Sprijinitor fervent al unirii Principatelor și sfătuitor apropiat al lui Alexandru Ioan Cuza, ilustrul cărturar transilvănean a redactat în 1860, pentru uzul domnitorului un *Memo-rand* cu privire la drumul cel mai potrivit de urmat de Principatele Unite în marile probleme interne și externe. În acest document de mare valoare, el vorbește despre necesitatea desăvîrșirii unității naționale a poporului român. „Daco-România — spune dînsul — ca unitate geografică, formează un tot într-adevăr sistematic. Rîurile o încing din toate părțile ca un briu de argint și o apără de năvăliri străine. Carpații cei de aur ai Transilvaniei ar fi protectori a toată România. Transilvania cea înaltă este în centrul Daciei, ca o adevărată cetate firească. În centru fiind, domină firește șesurile adînci ale Banatului și Bihariei, domină dealurile și văile Moldovei, ca și șesul cel adînc al Țării Românești”.

La 30 iunie 1860, Papiu Ilarian este numit jurist al Moldovei, iar la 3 noiembrie 1863 a făcut parte din guvernul prezidat de M. Kogălniceanu, fiind titularul Ministerului de Justiție. La scurt timp demisionează și ocupă postul de procuror; la 10 martie 1866 este numit procuror general al Curții de Casație.

Cărturarul Papiu Ilarian desfășoară o vastă muncă pe multiple planuri. La 23 iunie 1867 este ales președinte al Societății „Transilvania” din București, care-și propunea să acorde ajutoare bănești tinerilor români ardeleni aflați la studii în străinătate; la 16 septembrie 1868, Societatea Academică Română l-a primit membru, odată cu M. Kogălniceanu. Peste doi ani, a fost ales secretar al secției istorice, fiind unul dintre membrii deosebit de activi ai forului științific național.

Activitatea deosebit de bogată și rodnică a lui Papiu Ilarian s-a întrerupt brusc, în 1874, cînd a fost lovit de o boală necruțătoare. După un tratament îndelungat la Viena și Sibiu, în dimineața zilei de 11/23 octombrie 1877, cînd de-abia împlinise vîrsta de 50 de ani, inima acestui mare cărturar și revoluționar patriot a încetat să mai bată. La căpătîiul lui s-au întrunit cunoscuții și prietenii de pe întreg teritoriul locuit de români, care l-au condus pe ultimul drum, așezîndu-l în cimitirul Bisericii dintre brazi.

În semn de cinstire a memoriei ilustrului militant pentru cauza națională, peste un an Academia Română a solicitat sculptorului Canner von Kreutzmann să realizeze bustul lui Alexandru Papiu Ilarian din marmură de Carrara. Acesta, în schimbul sumei de 5800 lei aur — bani ce reprezentau o parte din contravaloarea celor 1930 volume de lucrări rare ce alcătuiau biblioteca defunctului, achiziționată de Academie — a executat lucrarea. În 1880, adică în urmă cu un secol, opera fiind terminată, bustul este așezat pe mormîntul celui care și-a dedicat cu generozitate toate forțele luptei pentru cauza națională a poporului român.

Cinstirea Sf. Cruci

(Continuare din pag. a 2-a)

plului” (Iez. 9, 4—6). O vedenie asemănătoare a avut și Sf. Ioan (Apoc. 7, 2—3; 9, 4). Cine nu înțelege că Sf. Ioan vorbește de însemnarea pe frunte cu Sf. Cruce?

3. Ceea ce în V. Testament s-a preînchipuit, în N. Testament s-a împlinit. E adevărat că în N. Testament cuvîntul „cruce” e folosit în două înțelesuri, spiritual și material. În primul înțeles crucea înseamnă suferință și o folosește Mîntuitorul cînd zice: „Și cel ce nu-și ia crucea și nu-Mi urmează Mie nu este vrednic de Mine” (Matei 10, 38). Al doilea înțeles e cel material și care a fost mai întîi, căci a trebuit să fie mai întîi crucea din lemn, pentru ca apoi să se poată vorbi de cruce ca simbol al suferinței. Sf. Ev. Ioan scrie: „Și ducîndu-Și crucea, a ieșit la locul ce se cheamă al Căpătîinii, care evreiește se zice Golgota” (Ioan 19, 17). Se știe că Mîntuitorul a suferit nu numai moral pentru noi și a noastră mîntuire, ci și fizic, cu trupul, pe lemnul crucii. „El a purtat păcatele noastre, în trupul Său pe lemn, pentru ca noi mîrînd față de păcate, să viețuim dreptății” (I Petru 2, 24).

4. Noi iubim și cinstim crucea, fiindcă Mîntuitorul Insuși a iubit-o, și de bună voie S-a jertfit pe ea pentru mîntuirea noastră. După ce El ne-a răscumpărat prin cruce, nu s-a lepădat de ea, ci a făcut din „cruce”, „semnul” Lui. Mîntuitorul ne spune lămurit că: „Atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului și vor plînge toate neamurile pămîntului și vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului, cu putere și cu slavă multă” (Matei 24, 30). Deci în ziua răscumpărării crucea, iar în ziua judecării, iarăși crucea. Domnul a venit prima dată să ne mîntuie prin cruce; Domnul va veni a doua oară să judece în fața crucii. Dacă Mîntuitorul nu s-a despărțit de cruce, de ce să ne despărțim noi? Dacă Domnul a făcut din „cruce” „semnul” Lui,

nu-i firesc ca și cei ce cred în El, să-și facă din „cruce” „semnul” lor? Dacă Domnul nu s-a rușinat de cruce, atunci nici credincioșii Lui nu se vor rușina de ea. Sf. Ap. Pavel spune că cine s-a botezat în Hristos, s-a și îmbrăcat în Hristos (Gal. 3, 27). Aceasta înseamnă că am primit și „semnul Lui”. Noi ne numim creștini după numele „Hristos”, după numele Lui; i-am primit învățătura Lui, ne îmbrăcăm în El prin botez, ne împărțim cu Trupul și Sîngele Lui. Atunci de ce să nu primim și „semnul” Lui? Nu se poate să primim toate ale Domnului, iar de „semnul” Lui să ne lepădăm.

Noi creștinii ortodocși români nu trebuie să uităm că poporul nostru de la nașterea sa ca neam a fost creștin și a cinstit Sf. Cruce. Mărturie arheologică de întreg pămîntul românesc ne vorbește despre cinstirea Sfintei Cruci. Menționez doar cîteva dovezii. În com. Tarcea Mică, jud. Cluj, s-a găsit o cărămidă cu o cruce pe ea din sec. al III-lea e.n. În com. Luciu, jud. Ialomița, s-a aflat un opaiț din bronz, sec. al V-lea al e.n. Asemenea opaițe s-au aflat și la Merchiaș, jud. Brașov. La Tomis-Constanța s-au aflat multe urme vechi creștine, între care și cruci la morminte. Sf. Cruce a fost prezentă în viața românilor de la leagăn pînă la mormînt din timpurile cele mai vechi; ea a intrat atît de adînc în viața neamului nostru încît avem numiri proprii: Cruceanu, nume topice: Crucișoara; toponimice: Crucești. De asemenea avem expresii: „a fi cu crucea în sin”, înseamnă a fi evlavios; „cruce de voinic”, înseamnă om zdravăn, bine zidit; „frate de cruce”, înseamnă prieten bun. Încă din sec. al IV-lea, de la Sf. Nichita de Remesiana, poporul român spune pînă azi: „Cruce-n casă / Cruce-n masă / Dumnezeu cu noi la masă”. Cinstirea crucii pe pămîntul nostru nu e de ieri sau alaltăieri, ci de la începuturile creștinismului la noi.

Moartea profesorului-teolog Aurel Popa (1888—1980)

În ziua de 18 august 1980 inima care vreme de 92 de ani a bătut necontenit a încetat să mai bată. Venerabilul profesor Aurel Popa a închis ochii în Sibiu, unde a fost adus de la București de purtătorii săi de grijă: preoții Vasile Bogdan din Arpaș și Filaret Costea din Sibiu. Profesorul Aurel Popa a fost înmormîntat în satul natal Arpașul de Sus în ziua de 21 august 1980.

Serviciul prohodirii a fost săvîrșit de preot-prof. Nicolae Neaga din Sibiu, pr. Vasile Bogdan din Arpaș, pr. Filaret Costea din Sibiu, pr. Mircea Danciu din Arpaș, pr. Liviu David din Rășinari, pr. Cornel Dascălu din Sebeșul de Jos, pr. Gheorghe Streza din Noul Român și pr. Dobre Marcel din Arpașul de Jos. Părintele profesor N. Neaga a remarcat momentele de căpetenie ale vieții decedatului care a fost învățator în Vingard — Alba, profesor în Sighișoara, Pitești, București, Suceava (Sărățel), Oradea, inspector școlar, secretar general în Ministerul Cultelor ș.a. A fost ales preot în Vingard, dar pentru activitatea sa românească, simțindu-se urmărit de autoritățile dualiste, nu s-a preoțit ci a trecut în 1916 în țara Mamă. Acolo a fost ales membru în grupul celor 12 ardeleni, care în frunte cu Octavian Goga și Vasile Lucai au pregătit atmosfera pentru intrarea în război împotriva puterilor dualiste și realizarea unității noastre naționale. Pentru activitatea sa patriotică a fost condamnat la moarte de Tribunalul din Dumbrăveni (în absență). Pentru activitatea sa Marea Adunare Națională îl apreciază iar Consiliul de stat — purtînd iscălitura Conducătorului R. S. România i-a acordat o pensie specială.

Profesorul Mihail Racovițeanu de la secția istorică a Muzeului Brukenthal a evidențiat aspectul patriotic din viața și activitatea profesorului Aurel Popa. Au mai vorbit inginerul I. Șandru din București în numele prietenilor și admiratorilor săi din Capita!

Părintele Cornel Dascălu din Sebeșul de Jos a scos în evidență tangențele profesorului Aurel Popa cu satul natal și dragostea față de ținutul scaldat în apele Oltului. Părintele Filaret Costea din Sibiu a documentat cu acte oficiale activitatea decedatului în calitate de deputat eparhial și membru în Congresul Național Bisericesc, citînd cîteva adrese apreciative de la Mitropolia Sibiului.

Dacă Arpașul de Sus se găsește azi în zodia prefacerilor înnoitoare aceasta se datorează, în parte, și profesorului Aurel Popa care și-a iubit „fără hordină” satul, cum afirma plugarul Ion Nan, fost primar al satului.

Prezența masivă a arpășenilor, pentru a-l însoți pe ultimul drum pe acela care face parte din ființa lor este o dovadă a popularității de care se bucura decedatul în mijlocul lor.

N. Neaga

„Slujba ta fă-o deplin!”

(Continuare din pag. 1)

Înainte al obștei din care facem parte, cînd, alături de o ținută demnă, cinstită, muncim cu dăruire, cu pasiune, cu dragoste, cînd, după cuvîntul Apostolului Pavel, slujba noastră ne-o facem deplin. Se știe totodată că toate invențiile, toate descoperirile științifice au la baza lor strădanii îndelungate, că toate marile creații, în toate domeniile, au în pămada lor, pe lângă talent, o muncă continuă, adesea de totală dăruire. Marele inventator american în domeniul electricității, Edison, spunea adesea că în munca sa 99 la sută reprezintă transpirație și numai 1 la sută inspirație; cunoaștem de asemenea munca de zi și noapte a soților Curie, savanți de renume mondial, descoperitorii radioactivității, iar despre George Eneșcu se spune că exersa pe un git de vioară chiar și atunci cînd era în tramvai sau într-o altă călătorie oarecare. Pilda cu neghina, care a fost aruncată în ogor în timp ce lucrătorii dormeau, Pilda cu cele 10 fecioare dintre care numai cele ce au stat de veghe au avut bucuria de a vedea mirele și cu deosebire Pilda cu talanții, care au fost fructificați prin activitate sîrguincioasă, bucurîndu-se de răsplata cuvenită, talanții însemnînd, după cum știm, însușirile native cu care ne naștem fiecare, ne stau ca sfîntă mărturie asupra spuselor de mai sus.

De aceea, în viața oricărui creștin adevărat, pentru orice fii bun al Bisericii noastre munca conștiincioasă, munca cu temei făcută, cu inimă, „ca pentru Domnul”, cum spune Sf. Scriptură, este o îndatorire de căpătîi, nu numai pentru agonișirea cinstită a celor necesare vieții de fiecare zi, ci și pentru că acest lucru are urmări în viața veșnică. Astfel de considerente îl făceau pe Sf. Ioan Gură de Aur să

spună în urmă cu peste 15 veacuri cuvinte ca acestea: „Cinstesc vrednicia mîinii de aucea, noduroase, aspre, în care sălășluiește o măreție împărătească, nepieritoare, căci această mină poartă sceptorul planetei noastre. Cinstesc de asemenea vrednicia chipului aspru, cu inteligență sobră, căci este chipul omului care trăiește așa cum trebuie să trăiască un om”.

Pildă de muncă conștiincioasă, prestată fără supraveghetori, potrivit rînduiei sădite în firea lor de marele nostru Ziditor, Sfînta Scriptură ne dă furnica și albina, cînd zice: „Du-te leneșule la furnică și vezi munca ei și prinde mințe. Ea, care n-are nici mai mare peste ea, nici îndrumător, nici sfătuitor, își pregătește de cu vară hrana ei... Sau mergi la albină și vezi cît este de harnică și ce lucrare iscusită săvîrșește” (Pilde 6, 6—8).

Cerînd lui Timotei, și nouă tuturor, să-și facă slujba deplin, Sf. Apostol Pavel însuși și-o făcuse la un astfel de nivel cum nu cunoaștem un alt asemenea exemplu după Iisus-Domnul nostru.

Crescut în spiritul unor extrem de sănătoase tradiții, potrivit cărora „cine nu învață pe fiul său o meserie manuală îl învață să fure”, pe lângă învățătura agonisită la „picioarele lui Gamaliel”, Sf. Apostol Pavel a învățat de tînr și meseria de a pregăti și a coase foi de corturi, precum și un fel de mantale pentru pescari, meserie pe care — spre a nu fi nevoit să apeleze la cineva și, astfel, să dăuneze Evangheliei — a practicat-o din plin în timpul activității sale misionare. S-a apreciat de către specialiști (a se vedea Pr. prof. Dr. Grigorie Marcu, Un muncitor manual: Sf. Apostol Pavel) că neobositul A-

postol între 5—11 dimineața lucra spre a se susține pe sine și micul său echipaj apostolesc, iar între orele 11 și 5 d.m. propovăduia Evanghelia.

Sîntem incredințați însă că Sf. Apostol Pavel a lucrat mult mai mult și desigur cu toată conștiinciozitatea. „Ostenim, lucrînd cu mîinile noastre”, scria corintenilor (I Cor. 4, 12), iar tesalonicenilor le amintește: „Vă aduceți aminte, fraților, de ostenele și nevoințele noastre că, lucrînd ziua și noaptea ca să nu îngreunăm pe vreunul din voi, v-am propovăduit Evanghelia lui Dumnezeu” (I Tes. 2, 9).

Era deci într-un totu îndreptățit să ceară celor certați cu munca din timpul său și din totdeauna, celor ce „umblă fără de nici un rost, nu lucrează nimic, ci se amestecă în treburile altora” (II Tes. 3, 11—12): „Lucrați cu mîinile voastre” (I Tes. 4, 11). Ba mai mult, „Dacă cineva nu vrea să lucreze, nici să nu mînințe” (II Tes. 3, 10), poruncă categorică ce ne îndreptățește, ne obligă chiar a nu da de mîncare celor ce pot, au unde, dar nu vor să lucreze.

Munca conștiincioasă, cu dăruire și spirit de răspundere — așa cum ne-o cere Sf. Apostol Pavel ca, de altfel, întreaga învățătura morală a Bisericii noastre, este și o poruncă cetățenească a zilelor noastre. Avem o țară binecuvîntată, o grădină minunată, pe care sîntem dator să ne-o gospodărim înțelepțeste, avem obligația de a ne-o păstra și de a ne-o face mai frumoasă, ceea ce nu se poate realiza decît prin harnicie, prin muncă plină de dăruire și spirit de răspundere, prin fuga de risipă, prin cît mai deplină cinstire a locului pe care îl ocupăm în uriașul laborator al țării.

Să ne facem deci „slujba deplină”, oriunde sîntem rînduiți să ne cîștigăm pîinea cea de toate zilele, dînd astfel dovadă nu numai de fii buni ai Bisericii, ci și de cetățeni conștienți ai Patriei noastre pămîntești.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Lector Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehoredactor: Diac. Ezechiel Oancea.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P. O. Box 136—137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

ABONAMENTUL pe un an: 30 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2

Taxa poștală plătită în numerar)

Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

| 44.206 |